

Kära Jämtar och Härjedalingar!

Det är en väldigt tråkig uppgift att behöva meddela att årets vårsammankomst, som skulle ägt rum den 15 maj, **måste ställas in**. Det är inte realistiskt att tro att pandemin med medföljande restriktioner, som just nu råder, kommer att ha klingat av så pass mycket redan i maj, så att vi kan träffas och umgås som vanligt. Många av oss tillhör ju riskgrupper av olika slag och måste vara extra försiktiga. Vi hann dock ha vårt årsmöte innan det brakade loss och detta blev mycket lyckat trots att många, inkl. den inbjudne föreläsaren, uteblev. Evert Vedung, som skulle berättat om Härjedalen, har istället lovat att komma till förjulskaftet den 28 november och det är vi glada för.

I stället blev det nu Mats O. Karlsson, som på ett

förtjänstfullt sätt räddade underhållningen med kort varsel. Mer om detta på annan plats i Avisen.

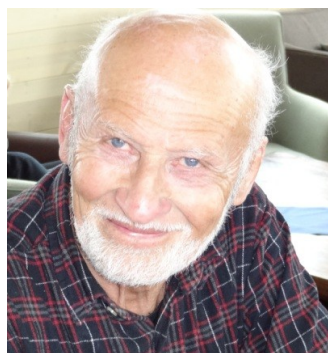
Nu får vi se fram emot surströmmingskalaset den 11 september och hoppas att vi kan ses då. Då kommer mycket att hända för dels har årets mottagare av hembygdsstipendiet, Åke Stierna från Gåxsjö, lovat att komma och berätta om sin verksamhet och dessutom har vi Björn Björck, som också kommer för att berätta om företeelser i Härjedalen. Vi får hålla tummarna för att restriktionerna har släppt till i september.

Var rädda om er så hoppas jag att vi ses på andra sidan om sommaren!

Eva

Åke Stierna hembygdsstipendiat

Gillet har under åren utsett hembygdsstipendiater av allehanda slag, t.ex. författare, musiker, konstnärer, museer och osttillverkare. I år går stipendiet till en person som betytt mycket för sin bygd, både som näringslivsidkare och kulturprofil. Årsmötet beslöt att tilldela Åke Stierna, Gåxsjö, Strömsunds kommun, hembygdsstipendiet för 2020.

Åke Stierna har starkt bidragit till utvecklingen av ekonomisk och kulturell verksamhet i sin hembygd. Han utbildade sig inom juridik och ekonomi och efter utflykter till Etiopien, Stockholm och Hammerdal återvände han till

Gåxsjö och blev jordbrukare och startade en redovisningsbyrå. Utbildade sig i juridik och ekonomi

och hans kunskaper blev en tillgång i bygden. Åke Stierna blev en omtyckt centralgestalt.

Hans ideella insatser har varit omfattande. Ordförande i kyrkokören, kapellmästare och violinist i bygdens kammarorkester. Var med och skapade en musikalisk grund i bygden. "Vill man kunna gå på konsert, måste det finnas musik".

Arbetat för lokalt ägande av vindkraft, idag finns 7 vindkraftverk och arbetade för att skapa näringsverksamhet i den nedlagda skolan, ett arbete som kröntes med framgång. Han har sett behoven i bygden, haft en förmåga att initiera åtgärder och dragit många med sig. En värdig mottagare av hembygdsstipendiet.

Åke Stierna planerar att komma till vår surströmmingsfest och kommer då att berätta om sin verksamhet.

Glöm inte att betala årsavgiften 100 kronor per person till Gillets plusgiro 39 30 09-6. Vi ser gärna att du betalar senast 1 juni. Kom ihåg att ange avsändare.

Det är vi som styr och ställer i Gillet:

Ordförande Eva Hjelm (327291), evahjelm@bahnhof.se **Vice ordförande** och **Sekreterare** Stefan Halvarsson (468065), stefanhalvarsson4@gmail.com, **Skattmästare** Bengt Hjelm (327291), bengthjelm@bahnhof.se **Bibliotekarie** Stellan Karlsson (076-3093936), stellan.karlsson@tele2.se **Redaktör och hemsidaansvarig** Jan Enger (323240), jan@enger.se, Anna Lundin (0702 54 00 61), ann.k.lundin@gmail.com

Hemsida: www.jhgille.se **e-post:** info@jhgille.se **Plusgiro:** 39 30 09-6

Årsmötet den 12 mars 2020

Corona (latin) har språkligt två huvudbetydelser: 1. Krans eller 2. Krona, diadem; även namn på en stjärnbild eller ett fenomen runt solen. Det är tvivelsutan det sist nämnda som i dessa dagar har gett begreppet en helt annan innebörd, orsakat av något tvärtemot solen mycket litet – det smittsamma och till dels dödliga virus som utbredd sig i pandemisk omfattning. Det märktes när även Gillet kallat till årsmöte; av närmare femtiotalet anmälda infann sig slutligen runt trettioalet medlemmar.

Tilläggas bör, att årsmötet genomfördes innan särdeles omfattande rekommendationer eller regleringar avseende sammankomster och sociala kontakter kungjorts. Hade det rört sig om några dagar senare, skulle årsmötet av allt att döma ha inhiberats.

Men hursom: årsmötet, lett av **Mats O. Karlsson**, godtog lämnad verksamhets- och ekonomisk berättelse, beviljade styrelsen ansvarsfrihet, bestämde årsavgiften till oförändrat 100 kr per medlem, omvalde samtliga styrelseledamöter m.m. Till 2020 års mottagare av Gillets hembygdsstipendium utsågs **Åke Stierna**, Gåxsjö. – Mer om årsmötet, se annan plats i Avisen.

Framkomna därefter till aftonens föredrag, hade nämnde Mats O. Karlsson, i anledning av lämnat återbud, i elfte timmen ställt sig till förfogande som ersättare för att även, till elektriska ljusbilder, föredra intressanta fakta om byn Nyby i Lits socken; visste han härom förtälja bl.a. följande.

Nyby, eller Jämtlands Nyby som orten först hette, belägen 1 mil från Handog, 2 mil från Lit, 7 km från Storhögen, 2 mil från Stugun och 4 mil från stan, grundades 1829 i och med att 13 familjer omfattande cirka 70 personer, invandrande från Sollerön i Dalarna då slog sig ned i nuvarande Nyby, på en skogshöjd inom ett område omfattande 74 tunnland, delat i 13 lika stora delar. Därtill kom slätter- och fåbodmarker.

Det var dåvarande landshövdingen i Jämtlands län, Michael von Törne, som här erbjöd nybyggarna odlingsbar mark och skog. De fick även skattefrihet under 30 år samt som stats- och startbidrag 8 tunnor korn och 88 riksdaler, 16 skilling banco om de flyttade till trakten.

Antalet invånare i byn växte efterhand, och var som störst under 1950-talet. 1959 hade byn 153 invånare, nu är antalet 66, varav 21 barn. I slutet av 1950-talet var 14 större gårdar – ”större” innebar då innehav av häst och mer än fem kor – i drift, och 9 var småtorp med mindre än 5 kor och lånad häst. Därtill var 17 personer jordlösa och

ägnade sig åt andra yrken än jordbruk. Första traktorn i byn anskaffades 1955. Själv föddes Mats O. på Åbacken 1943, i ett så kallat Per-Albintorp, byggt 1939, med 5,4 hektar mark.

Utvecklingen i byn har omsider följt samma mönster som på så många andra håll: nedläggning från 1960-talet av småbruk; 2019 finns två gårdar kvar, vardera på omkring 200 hektar jord- och skogsmark; sista kon försvann 1989. Delar av byns slättermark brukas och höskördas nu av bönder i grannbyar.

Livet var tidigare också socialt diversifierat i fråga om tillgång till service och olika inrättningar. Skola fanns förstås, även om elevantalet per årskull inte var över sig stort. Sålunda utgjordes exempelvis klass 2 år 1951 av sju elever. 1956 flyttades sjundeklassarna till Lit, och 1968 lades skolan ned. Eleverna går sedan dess i Lit.

Annat som fanns var livsmedelsbutiker – en tid rentav två (Koopera och ICA) -, en drogbilsägare, två lärare, en växel- och poststationsföreståndare, en skomakare, en person förestod skolbespisningen, och var därtill två eller tre byggnadsarbetare verksamma i byn. Numera utgör befolkningen till stor del pensionister, och de yrkesarbetande pendlar till Lit eller stan.

En period existerade även i föreningssammanhang IOGT-logen 525 Fridens Klang, som t.o.m. fick ihop ett fotbollslag, vars största merit var en vinst med 1-0 mot ett IOGT-lag från Skärvången. Vidare byggdes 1955 byns föreningshus, vilket fortfarande under namn av Nybygården hålls i bästa skick och nyttjas i diverse sammanhang.

Skogsarbete har naturligtvis också under lång tid utgjort ett stort och viktigt näringsfång för många i byn. Skogen var 1959 i huvudsak självvägd, men har även här till stor del övertagits av bolag som Domänverket och senare SCA.

Föredraget fick många av åhörarna att nicka igenkännande till beskriven utveckling, och avtackades Mats O. med stort bifall för den intressanta framställningen. Han har för övrigt i Litsboken 2019 skrivit en artikel benämnd ”Nyby 60 år senare”, att gärna ta del av.

Hände något övrigt på årsmötet? Jodå, utsökt smörgåstårta följt av kaffe med gott doppa bestods de närvarande, ävenså lyckliggjordes ett gott antal vinnare ur förevarande lotteri med idel högvinster, inte minst i form förnämliga kuddar, tillverkade av medlemmen **Anna Lundin**.

Stefan Halvarsson

PROTOKOLL

fört vid årsmöte med Jämtlands-Härjedalens Gille den 12 mars 2020 å Pensionisternas hus å Storgatan 11 i Upsala

§ 1 Hälsade orlstyrarna Eva Hjelm de närvarande välkomna, och förklarade årsmötet öppnat.

§ 2 Till mötesordförande utsågs Mats O Karlsson, och att föra protokollet Stefan Halvarsson.

§ 3 Att justera protokollet ävensom utgöra tjänsteförrättande rösträknare utsågs Stellan Karlsson och Ando Sundelin.

§ 4 Den till medlemmarna genom e-post och i annan ordning utsända Avisen med däri intagna kallelse och agenda erhöll årsmötets gillande, vadan kallelseförfarandet godkändes.

§ 5 Styrelsens verksamhetsberättelse lades med godkännande ad acta.

§ 6 Den ekonomiska berättelsen godkändes och adactalades.

§ 7 Revisorernas berättelse upplästes av Björn Sundin, vilken berättelse ävenså godkändes.

§ 8 På förslag av revisorerna beviljades styrelsen ansvarsfrihet för den reviderade perioden.

§ 9 Resultat- och balansräkningen fastställdes. Beslöt att föra resultatet för 2019 till Gillets Hembygdffond.

§ 10 Årsavgiften för 2020

Årsmötet beslöt att behålla nuvarande årsavgift på status quo, således oförändrat en avgift om 100 kr per medlem.

§ 11 Till Gillets orlstyrar, d.v.s. ordförande, omvaldes Eva Hjelm. Omval skedde ävenså av styrelseledamöterna Jan Enger, Stefan Halvarsson, Bengt Hjelm, Stellan Karlsson och Anna Lundin.

§ 12 Till ordinarie revisorer omvaldes Håkan Hardenborg och Jan Olof Paulsson. Omval skedde av Björn Sundin som revisorssuppleant.

§ 13 Årsmötet utsåg till valberedare Karl Evert Mosten och Evert Wallström.

§ 14 2020 års av styrelsen upprättade verksamhetsplan, med årsmöte innevarande dag och i övrig del av året vårfest, surströmming och förjulskaffe, godkändes. Utöver dessa aktiviteter beslöt årsmötet fastställa följande riktlinjer beträffande Gillets kapitalanvändning:

1. Utsedd hembygdsstipendiat ska inbjudas att i första hand, och om möjligt, på Gillets bekostnad infinna sig å någon föreningens sammankomst för att där emotta sitt stipendium.

2. Från befintligt eget kapital ska medel ianspråkta för att subventionera medlemmarnas deltagande uti Gillets 75-årsjubileum 2021.

§ 15 Det timade val av hembygdsstipendiat för 2020. Härom noteras följande. Gillet beslöt att höja stipendiesumman från 5.000 kr till 6.000 kr.

För dagen förelåg fem kandidater att ta ställning till. Redan efter en omgång och röstning dymedest handuppräckning och nogsam rösträkning från i § 3 ovan nämnda förrättningsmäns sida kunde konstateras, att Åke Stierna från Gåxsjö uppnått erforderlig enkel majoritet, vadan han utsågs till 2020 års mottagare av Gillets hembygdsstipendium.

§ 16 Mötesordföranden förklarade årsmötet avslutat.

Ut supra:

Stefan Halvarsson

Mats O Karlsson

Justeras:

Stellan Karlsson

Ando Sundelin

Kommande aktiviteter

Datum	Aktivitet	Plats	Gäst
15 maj	Vårsammankomst	Inställd	
11 september	Surströmmingsfest	Storgatan 11	Björn Björck, Åke Stierna
28 november	Förjulskaffe	Storgatan 11	Evert Vedung

Fortskaffningsmedel anno dazumal

Bergs kommun pionjär i miljövårdstänkande

Att bilen orsakar många problem i vårt samhälle är väl de flesta medvetna om; trängsel, luftföroreningar, olyckor och mycket annat. Många åtgärder vidtas för att minska de negativa konsekvenserna av bilanvändandet. Berg var en av de första kommuner som försökte begränsa de oönskade följderna. Redan 1909 behandlades i kommunen ett förslag till åtgärder, se här ett utdrag ur protokollet den 4 juli.

Protokoll vid extra kommunalstämma i Berg den 4 juli 1909

§1

.....

§5

I en skrifvelse som upplästes hade kommunalnämndens ordförande Göran Jönsson i Vigge och uppbördsmanen Sven Svensson i Skucku gjort framställning därom att stämman ville "besluta ingå till Konungens Befallningshafvande med ansökan om förbud mot automobiltrafik inom Bergs sockens område, eller, om förbud ej kan utvärkas, åläggande för automobiltrafikerande att viss tid förut i länets tidningar kungöra när och efter vilken vägsträcka genom Bergs socken resa med automobil skall företagas". Stämman uttalade enhälligt att förbud mot automobiltrafik vore på det högsta önskvärd, men för att få en motiverad ansökan därom uppsatt och pröfvad af kommunalstämman beslutades uppskjuta ärendets vidare behandling till söndagen den 18 juli, och valdes till ombud att upprätta ifrågavarande ansökan förslagsställaren Göran Jönsson i Vigge och Kommunalstämmans ordförande And. Jönsson i Skucku.

§ 6

Till justeringsman valdes Joh_s Örn och A. Kronlund

Som ofvan

And. Jönsson Ordförande

Justeras af

Joh_s Örn Anders Kronlund

Uppläst för Bergs församling d. 11 juli 1909 af: P. Wagenius.

Hur ansökan utformades och hur Konungens Befallningshafvande behandlade och svarade på denna ansökan redovisar vi i nästa Avisen.

Jan Enger